

OSNOVA NÁVRHU REFORMY OPATROVNÍCTVA V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

I. Podporované rozhodovanie

Alternatívne znenie

(pre prípad, že by dohoda o poskytovaní podpory ako inštitút všeobecnej časti OZ vážne narúšala koncepciu nového OZ)

(1) Ak človek potrebuje podporu pri rozhodovaní, pretože jeho schopnosti rozhodovať sa sú oslabené, môže požiadať súd o schválenie dohody o poskytovaní podpory pri rozhodovaní alebo o ustanovenie podporujúcej osoby na základe súhlasnej žiadosti podporujúcej a podporovanej osoby, Pokiaľ nie je dohoda uzatvorená písomne, je potrebné aby strany prejavili svoju vôľu pred súdom. Ak nie sú naplnené predpoklady odseku 3 a podporovaná osoba spĺňa predpoklady ustanovené v odseku 4, súd dohodu schváli a ustanoví podporujúcu osobu.

(2) Dohodou o poskytovaní podpory sa podporujúca osoba zaväzuje bezodplatne poskytovať podporovanému asistenciu pri právnych úkonoch, najmä poskytovaním informácií, rád a prítomnosťou pri rokovaníach s tretími osobami. Dohoda nadobúda účinnosť dňom schválenia súdom.

(3) Súd dohodu neschváli a podporujúcu osobu neustanoví v prípade, ak:

- a) navrhovaná podporujúca osoba je sama podporovanou osobou,
- b) navrhovaná podporujúca osoba má ustanoveného správcu,
- c) by schválenie dohody viedlo k zneužitiu alebo porušeniu záujmov podporovaného.

(4) Podporujúcou osobou môže byť len plnoletá fyzická osoba, ktorá nemá ustanoveného správcu, (jej spôsobilosť na právne úkony nie je obmedzená) a nedopustila sa voči podporovanej osobe úmyselného trestného činu.

(1) Ak človek potrebuje podporu pri rozhodovaní, pretože jeho schopnosti rozhodovať sa sú oslabené, súd mu ustanoví podporujúcu osobu na základe súhlasnej žiadosti podporujúcej a podporovanej osoby vyjadrenej písomne, alebo ústne pred súdom, ak nie sú naplnené predpoklady odseku 3 a podporovaná osoba spĺňa predpoklady ustanovené v odseku 4.

(2) Podporujúca osoba je povinná bezodplatne poskytovať podporovanému asistenciu pri právnych úkonoch, najmä poskytovaním informácií, rád a prítomnosťou pri rokovaníach s tretími osobami.

(3) Súd podporujúcu osobu neustanoví v prípade, ak:

- a) navrhovaná podporujúca osoba je sama podporovanou osobou,
- b) navrhovaná podporujúca osoba má ustanoveného správcu,
- c) by schválenie dohody viedlo k zneužitiu alebo porušeniu záujmov podporovaného.

(5) Podporovaná osoba môže uzatvoriť viacero dohôd o poskytovaní podpory a súd môže ustanoviť viac podporujúcich osôb, ktoré môžu svoju činnosť vykonávať spoločne aj samostatne.

(6) Plnoletý človek môže požiadať súd o ustanovenie podporujúcej osoby aj bez toho, že by mu bola táto podporujúca osoba vopred známa. Súd je povinný žiadateľovi ustanoviť podporujúcu osobu vždy len ak je to potrebné pre ochranu jeho záujmov. Podporujúca osoba nemôže byť ustanovená proti vôli podporovanej osoby.

(7) Podporujúca osoba je oprávnená zúčastniť sa právnych úkonov podporovaného, pokiaľ tento neprejaví s prítomnosťou podporujúcej osoby nesúhlas. Pokiaľ podporovaný vykoná právny úkon v písomnej forme, môže podporujúca osoba pripojiť svoj podpis s uvedením funkcie, prípadne údajom o poskytnutej podpore.

(8) Podporujúca osoba pri poskytovaní podpory nesmie nevhodne ovplyvňovať podporovaného, ani sa na jeho úkor obohatiť. Podporujúca osoba postupuje pri plnení svojich povinností v súlade s vôľou podporovaného.

(9) Podporujúca osoba môže dať návrh na vyhlásenie právneho úkonu za neplatný podľa *ustanovení o neplatnosti právnych úkonov podľa tohto zákona* aj bez súhlasu podporovanej osoby.

(10) Na návrh podporovaného alebo podporujúcej osoby súd zmluvu o poskytovaní podpory pri rozhodovaní alebo rozhodnutie o ustanovení podporujúcej osoby zruší. Rovnako postupuje v prípade, že podporujúca osoba závažne poruší svoje povinnosti vyplývajúce zo zmluvy.

II. Predbežný právny úkon

(1) Človek môže vyjadriť svoje pranie o tom, akým spôsobom budú v prípade jeho neschopnosti samostatne sa rozhodovať, spravované jeho majetkové alebo iné záležitosti alebo menovať splnomocnenca, správcu alebo podporujúcu osobu, ktorá bude tieto záležitosti spravovať.

(2) Pre formu predbežného právneho úkonu sa použijú primerane ustanovenia o náležitostiach pre závet. Svedkami môžu byť iba osoby, ktoré nemajú na vyhlásení záujem, nie sú nevidiace, nepočujúce alebo nemé a poznajú jazyk, prípadne spôsob dorozumievania, v ktorom sa prejav vôle robí.

(3) Na zrušenie a odvolanie predbežného právneho úkonu sa použijú ustanovenia o zrušení a odvolaní závetu. Ak je vyhlásenie o predchádzajúcom praní alebo jeho odvolanie neplatné, súd k nim prihliadne, ak nie je dôvod pochybovať o vôli vyhlasovateľa.

(4) Predbežný právny úkon sa stáva účinným rozhodnutím súdu o tom, že vyhlasovateľ stratil schopnosť rozhodovať sa v oblasti, na ktoré sa vzťahuje, alebo iným spôsobom upraveným v osobitnom právnom predpise. Ak predbežný právny úkon obsahuje ohľadom danej oblasti ustanovenie o menovaní splnomocnenca, správcu alebo podporujúcej osoby, a táto osoba je spôsobilá vykonávať svoju funkciu, súd ju s jej súhlasom menuje.

(5) Od účinnosti predbežnému právnomu úkonu sa k nemu prihliada tak, ako by išlo o súčasné vyjadrenie vôle vyhlasovateľa.

(6) Ak sa zmenia okolnosti zjavne tak podstatným spôsobom, tak že by vyhlasovateľ za takýchto okolností predbežný právny úkon neurobil alebo by ho urobil s iným obsahom, súd ho zmení alebo zruší. Pred vydaním rozhodnutia súd vyvinie potrebné úsilie, aby zistil názor vyhlasovateľa, a to i za použitia takého spôsobu dorozumievania, ktorý si vyhlasovateľ zvolí.

(7) Predbežný právny úkon podlieha registrácii v Notárskom centrálnom registri listín podľa osobitného právneho predpisu.

III. Ustanovenie správcu na majetkové alebo iné právne úkony

(1) Súd menuje správcu pre vykonanie určitej záležitosti, úkonu alebo úkonov tomu, kto ich nie je schopný vykonať samostatne, alebo s podporou; pritom vymedzí ich rozsah.

(2) Správca rozhoduje ako zástupca. V rozsahu, v ktorom bol správca menovaný, môže zastupovaná osoba robiť právne úkony len so súhlasom správcu.

(3) Menovanie správcu neobmedzuje zastupovaného robiť právne úkony v bežných záležitostiach každodenného života.

(4) K menovaniu správcu súd pristúpi iba v prípade, že také rozhodnutie je v najlepšom záujme dospelého človeka, vzhľadom k jeho záujmom a situácii nepostačuje iné opatrenie, je to potrebné k dosiahnutiu konkrétneho cieľa alebo k zabráneniu konkrétnej škody a osobne sa s jeho situáciou zoznámil. Problémy s dorozumievaním nie sú dôvodom pre menovanie správcu.

Vysv: s týmto ustanovením súvisia niektoré špecifické procesné ustanovenia, ktoré riešia vzťah troch inštitútov v procesných predpisoch nasledujúcim spôsobom:

(X) V konaní o menovaní správcu súd zistí, či si osoba, ktorej má byť správca menovaný, nezriadila predbežný právny úkon. Ak ustanovenia predbežného právneho úkonu sú dostatočné na ochranu jeho záujmov v určitej oblasti, súd v danej oblasti upustí od menovania správcu a rozhodne o účinnosti predbežného právneho úkonu.

(X) V konaní o menovaní správcu súd poučí osobu, ktorej má byť správca menovaný, o možnosti uzavrieť dohodu o poskytovaní podpory. Ak v konaní osoba takúto dohodu platne uzavrie, a tá je dostatočná na ochranu jeho záujmov, súd v danom rozsahu upustí od menovania správcu a schváli dohodu o poskytovaní podpory.

Vysv: v týchto odsekoch ide o typické a niekoľko rokov zrejme najobvyklejšie spôsoby aplikácie inštitútov podporovaného rozhodovania a predbežného právneho úkonu, preto je dôležité k dosiahnutiu jednoznačnej interpretačnej praxe súdov, aby boli vyjadrené explicitne.

(5) O menovaní správcu môže rozhodnúť iba súd.

(6) Správca môže byť menovaný pre určitú záležitosť na dobu potrebnú na jej zaobstaranie alebo na určitú dobu, najdlhšie však na tri roky. Účinky ustanovenia správcu zanikajú uplynutím tejto doby. Pokiaľ je zahájené konanie o predĺžení tejto doby, právne účinky trvajú až do vydania nového rozhodnutia, najdlhšie však jeden rok.

(7) Správca koná spravidla spoločne s osobou, ktorej bol ustanovený. Pokiaľ koná samostatne, je povinný zisťovať jej názor, a to spôsobom, ktorý zodpovedá jej komunikačným a jej rozumovým schopnostiam. Správca koná v súlade s prániami zastupovanej osoby. Ak ich nie je možné zistiť, správca koná v jej najlepšom záujme.

(8) Ak podľa názoru správcu sú prania zastupovanej osoby v rozpore s jej záujmami, môže požiadať súd, aby mu umožnil konať v rozpore s povinnosťami podľa ods. 7. Ak zastupovaná osoba považuje konanie správcu za v rozpore s ods. 7, môže požiadať súd, aby prikázal správcovi konať určitým spôsobom.

(9) Zastupovaná osoba môže namietat' neplatnosť právneho úkonu z dôvodu nesúladu postupu správcu s povinnosťami podľa ods. 7.

Vysv: Keďže sa postavenie a právomoci správcu menia, treba posilniť aj kontrolu nad činnosťou správcu. Povinnosti správcu podľa ods. 7 musia byť efektívne a vynútiteľné, aby sa nimi správcovia skutočne riadili. Na tento účel slúži konanie pred súdom, ktorý umožňuje súdu usmerňovať činnosť správcu. Zastupovanej osobe sa tiež umožňuje iniciovať konanie o vyhlásenie právneho úkonu za neplatný ak došlo k porušeniu povinností podľa ods. 7. Je to ďalší dôvod neplatnosti právneho úkonu.

III. Obmedzenie spôsobilosti na právne úkony (alternatíva)

(1) Ak fyzická osoba nie je schopná ani s podporou robiť niektoré právne úkony, súd môže obmedziť jej spôsobilosť na právne úkony v rozsahu nutnej k ochrane jej záujmov.

(2) K obmedzeniu spôsobilosti na právne úkony môže dôjsť len v prípade, ak iné, menej obmedzujúce opatrenia nie sú dostatočné. Súd o obmedzení spôsobilosti na právne úkony rozhodne po dôkladnom preskúmaní schopností plnoletej osoby.

(3) Problémy s dorozumievaním nemôžu byť dôvodom na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. Súd v konaní komunikuje s osobou, o ktorej spôsobilosti rozhoduje, takým spôsobom, aký si ona zvolí alebo aký je pre ňu vhodný.

(4) Súd môže spôsobilosť na právne úkony obmedziť v súvislosti s konkrétnym úkonom na dobu nutnú k jeho vykonaniu, alebo na inak určenú určitú dobu, najdlhšie však na tri roky. Uplynutím tejto doby právne účinky obmedzenia spôsobilosti na právne úkony zanikajú. Ak sa však počas tejto doby zahájí konanie o predĺženie doby obmedzenia, právne účinky pôvodného rozhodnutia trvajú až do vydania nového rozhodnutia, najdlhšie však jeden rok.

(5) Ak sa zmenia okolnosti rozhodujúce pre spôsobilosť na právne úkony, súd rozhodnutie o obmedzení spôsobilosti zmení alebo zruší, a to aj bez návrhu.

(6) V rozhodnutí o obmedzení spôsobilosti na právne úkony menuje súd opatrovníka. Pri výbere opatrovníka prihliadne súd na prania opatrovanca, na jeho potreby a na podnety osôb

blízkych opatrovancovi, a dbá na to, aby výberom nezaložil nedôveru medzi osobou, ktorej spôsobilosť obmedzil a opatrovníkom.

(7) Súd môže menovať súčasne aj viacerých opatrovníkov. V takom prípade v rozhodnutí určí rozsah ich práv a povinností a spôsob ich rozhodovania.

(8) Osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony si zachováva spôsobilosť na všetky úkony, v ktorých ju súd neobmedzil. Vždy si zachováva spôsobilosť robiť právne úkony v bežných záležitostiach každodenného života.

(9) Právne úkony osoby, ktorej bola spôsobilosť na právne úkony obmedzená, v rozsahu jej obmedzenia sú platné len keď s nimi opatrovník vyjadrí súhlas, alebo keď ich osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony schváli po navrátení spôsobilosti na právne úkony.

(10) Opatrovník koná spravidla spolu s osobou, ktorej bol ustanovený. Pokiaľ koná samostatne, je povinný zisťovať jej názor, spôsobom najviac vyhovujúcim jej schopnosti dorozumieť sa a jej rozumovým schopnostiam. Opatrovník koná v súlade s jej prániami. Ak ich nie je možné zistiť, koná v jej najlepšom záujme.

(11) Ak podľa názoru opatrovníka sú pránia osoby obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony v rozpore s jej záujmami, môže požiadať súd, aby mu umožnil konať v rozpore s povinnosťami podľa ods. 10. Ak osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony usúdi, že opatrovník nepostupuje podľa povinností podľa ods. 10, môže požiadať súd/príslušný správny orgán, aby rozhodol o povinnosti opatrovníka konať určitým spôsobom.

(12) Osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony môže namietat' neplatnosť právneho úkonu z dôvodu nesúladu postupu opatrovníka s povinnosťami podľa ods. 10.